

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
Кафедра наук про здоров'я**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
декан факультету здоров'я
та фізичного виховання

Едуард СИВОХОП
« 30 » 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОСОМАТИКА ТА ПСИХОКОРЕКЦІЯ»**

Рівень вищої освіти
Галузь знань
Спеціальність
Освітня програма
Статус дисципліни
Мова навчання

перший (бакалаврський) рівень
05 Соціальні та поведінкові науки
053 Психологія
Клінічна психологія
обов'язкова
українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Психосоматика та психокорекція» для здобувачів вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки 053 Психологія освітньої програми «Клінічна психологія».

Розробник: Аліна ШАШЕНКОВА, кандидат психол. наук, старший викладач кафедри наук про здоров'я

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри наук про здоров'я

Протокол №17 від « 30 » чубня 2025 р.

В.о. завідувача кафедри Мар'яна ДУБ

Схвалено науково-методичною комісією факультету здоров'я та фізичного виховання

Протокол №12 від « 30 » чубня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії Фелікс ФІЛАК

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 6	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 180	3	3
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 6,4	5	5
	Лекції:	
	52 год.	14 год.
	Практичні (семінарські):	
	38 год.	12 год.
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усно	Самостійна робота:	
	90 год.	154 год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Психосоматика та психокорекція» є підготовка фахівців спеціальності 053 Психологія за освітнім ступенем бакалавра відповідно до державних стандартів, встановлених освітньо-кваліфікаційною характеристикою та освітньо-професійною програмою підготовки «Клінічна психологія»: усвідомлення значення психосоматики та психокорекції в практичній діяльності психолога, опанування їх концептуальних засад; набуття практичних навичок психодіагностики, психотерапії, психокорекції психосоматичних порушень різного походження, а також навичок здійснення психокорекційної роботи за напрямками психологічної роботи; сприяння професіоналізації майбутніх психологів, формування їх професійної культури й етики.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Психосоматика та психокорекція» є: розкриття теоретичних засад психосоматики як галузі психології та психокорекції як напрямку психологічної роботи; засвоєння провідних теоретичних підходів до питання психосоматики та психокорекції, їх моделей, напрямків; розширення уявлення про різновиди психосоматичних порушень, їх значення в особистісному контексті; набуття знань про особливості організації психологічної корекції, індивідуальну та групову форму здійснення психокорекційної роботи; опанування психодіагностичного, психотерапевтичного та психокорекційного інструментарію в психосоматиці, а також методів і технологій психокорекційної роботи; теоретичне розкриття й практичне відпрацювання провідних напрямків психосоматики й психокорекції.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні (ЗК):

ЗК1 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5 Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6 Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8 Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК10 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК11 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові (СК):

СК 1 Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК 2 Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК 3 Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання).

СК 4 Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК 5 Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК 8 Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т.ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

СК 9 Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

СК 10 Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК11 Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК 12 Розуміння сфер компетентності та специфіки професійної діяльності клінічного психолога.

СК 13 Розуміння психологічної сутності станів здоров'я та хвороби, знання критеріїв та методів дифдіагностики для визначення психічної норми та патології.

СК 14 Розуміння принципів та вміння комплексно застосовувати методи психодіагностики, психокорекції, психореабілітації та психопрофілактики

СК 16 Розуміння зв'язку клінічної психології з суміжними сферами знання (психопатологією, патопсихологією, психофізіологією, нейрофізіологією, нейропсихологією, психосоматикою, наркологією, дефектологією, психотерапією та ін.) та використання інтегративного підходу в своїй діяльності.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Психосоматика та психокорекція» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП): ОК12 Фізіологія вищої нервової діяльності, ОК14 Загальна психологія, ОК15 Практикум із загальної психології, ОК 18 Клінічна психологія, ОК 19 Практикум з клінічної психодіагностики, ОК20 Особистість в теорії і практиці клінічної психології, ОК21 Психологія розвитку та вікова психологія.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Клінічна психологія», вивчення навчальної дисципліни «**Психосоматика та психокорекція**» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.	ПРН1
Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.	ПРН2
Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.	ПРН3
Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.	ПРН4
Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.	ПРН5
Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.	ПРН6
Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.	ПРН7
Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.	ПРН8
Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.	ПРН9
Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.	ПРН10
Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог співрозмовника.	ПРН12
Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості.	ПРН13

Відповідальне ставлення до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.	ПРН15
Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.	ПРН16
Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.	ПРН17
Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.	ПРН18
ПРН19 Володіти методами діагностики психічних процесів, станів, властивостей особистості та вміти інтерпретувати отримані дані.	ПРН19
Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість проведених інтервенцій.	ПРН20

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Психосоматика та психокорекція**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Аналізувати та пояснювати психічні явища, пов'язані із психосоматикою та психокорекцією, ідентифікувати психологічні проблеми психосоматичного характеру та пропонувати шляхи їх розв'язання, розумітися на проблематиці реалізації психологічної корекції	ПРН1
Розуміти закономірності й динаміку психосоматичного та психокорекційного напрямків діяльності, особливості розвитку і функціонування ключових психічних явищ, що виникають в процесі здійснення професійної діяльності в психосоматичному процесі, а також під час психокорекційної роботи	ПРН2
Здійснювати пошук інформації з проблематики психосоматики та психокорекції, використовуючи різних джерела, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.	ПРН3
Обґрунтовувати власну позицію з питань психосоматики та психокорекції, робити самостійні висновки за результатами науково-пошукових, діагностичних, емпіричних, корекційних досліджень і аналізу літературних джерел з питань психосоматики та психокорекції	ПРН4
Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) за напрямками здійснення роботи з клієнтами, що мають психосоматичні порушення, а також відповідно до напрямку психокорекційної роботи	ПРН5
Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження при проведенні наукових пошуків у галузі психосоматики, а також під час розробки програм психокорекційного впливу	ПРН6
Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів під час емпіричної роботи в руслі психосоматики та при здійсненні психокорекційних програм, формулювати аргументовані висновки.	ПРН7
Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.	ПРН8
Пропонувати власні способи вирішення проблемних ситуацій стосовно психосоматичних клієнтів й проведення психологічної корекції, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.	ПРН9
Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.	ПРН10

Складати та реалізовувати програми психокорекційної роботи у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог співрозмовника, а також розробляти програми діагностики психосоматичних клієнтів.	ПРН12
Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості.	ПРН13
Відповідально ставлення до професійного самовдосконалення, навчання та Саморозвитку в руслі психосоматики та психокорекції.	ПРН15
Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності Психолога при здійсненні психосоматичної та психокорекційної роботи з клієнтами різного віку, статі, а також відповідно до їх запитів.	ПРН16
Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.	ПРН17
Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.	ПРН18
Володіти методами діагностики психічних процесів, станів, властивостей особистості клієнтів з психосоматичними проявами, а також проводити психодіагностичну роботу, що передує та супроводжує психокорекційні інтервенції, вмінні інтерпретувати отримані дані.	ПРН19
Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо) осіб з психосоматичними проявами та провадити психокорекцію в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість проведених інтервенцій.	ПРН20

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- екзамен
- підготовка доповідей та презентацій
- розв'язування ситуаційних задач, кейсів
- написання есе
- розробка програм психологічної корекції
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: індивідуальне усне опитування, індивідуальне письмове опитування, тестовий контроль (I-II рівня) (письмовий та онлайн), вирішення типових практичних завдань.

Форма модульного контролю: Навчальний матеріал дисципліни згрупований у 2 модулі. Індивідуальне письмове опитування змісту модулів за рівнями (тестовий контроль, теоретичні питання, професійно-орієнтовані завдання).

Форма підсумкового семестрового контролю: усний (стаціонарно чи онлайн) екзамен.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	CP	50	100
3	3	3	4	10	4	3	20		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	CP	50	100
4	6	8	3	4	3	2	20		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
1. Групова робота та презентація результатів дослідження	12	30*	18	30*
1.1. Укладання корекційних програм	-	-	9	18
1.2. Кейс-метод	4	12	-	-
1.3. Творчі завдання	4	8	3	6
1.4. Презентація та доповідь	1	3	-	-
1.5. Аналітична робота	1	3	5	5
1.6. Групова робота	1	3	1	1
1.7. Дискурсивні питання	1	1	-	-
2.***Самостійна робота: презентація результатів виконаних завдань; укладання схем/ порівняльних таблиць/ створення ілюстрованих матеріалів/ підбір психодіагностичного інструментарію тощо		20*		20*
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

* розраховується як середній бал

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Упродовж семестру з дисципліни проводиться 2 модульні контрольні роботи (МКР). Перевірка та оцінювання знань, умінь і практичних навичок студентів у межах окремого змістового модулю здійснюються за 100-бальною шкалою. МКР складається з тестових завдань, термінологічного диктанту, теоретичних питань та ситуаційних задач. Розподіл балів та результат виконання МКР визначається таким чином: максимально 50 балів – МКР. До модульної контрольної роботи допускаються всі студенти. На виконання письмового компоненту МКР відводиться до двох академічних годин. В МКР є 20 тестових завдань, глосарій (5 термінів), 2 теоретичні питання, 2 проблемні питання практичного змісту. Правильна відповідь за кожний окремий тест оцінюється в 1 бал, за терміни – по 1 балу, 2 теоретичні питання – по 5 балів кожне, за 2 проблемні питання практичного змісту – 5 балів кожне.

Студент, який не з'явився на МКР з поважної причини, може пройти модульний контроль знань у визначений кафедрою термін.

Шкала контролю модульної контрольної роботи

Показники	Бали
Письмова модульна контрольна робота:	0 – 20
- тестові завдання (20 тестових питань, за кожну правильну відповідь нараховується 1 бал)	
- термінологічний диктант (10 термінів за кожну правильну відповідь нараховується 1 бал)	0 - 10
- 2 теоретичні питання (за кожну правильну відповідь нараховується 5 балів)	0 - 10
- 2 практичних завдання (за кожну правильну відповідь нараховується 5 балів)	0 - 10

Оцінювання самостійної роботи студентів:

Оцінювання самостійної роботи студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при змістовому модульному контролі. Кількість балів за різні види індивідуальної самостійної роботи студента залежить від її обсягу

і значимості. Ці бали додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність. Самостійна робота передбачає виконання індивідуальних проектів у «**Робочому зошиті для самостійних робіт**» з «**Психосоматика та психокорекція**» (в електронній формі чи письмово).

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни проводиться у вигляді іспиту в кінці семестру і дає можливість визначити прикінцевий рівень і якість засвоєння студентами теоретичних знань та практичних вмінь і навичок з даної дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів.

Переведення даних 100-бальної шкали у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС здійснюється в порядку, зазначеному в таблиці.

Студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить 35-59 балів, зобов'язані пройти підсумковий (семестровий) контроль у формі екзамену, що передбачено робочим навчальним планом. Підсумковий семестровий контроль з дисципліни проводиться у вигляді екзамену в кінці семестру і дає можливість визначити кінцевий ступінь рівня і якості засвоєння студентами теоретичних знань та практичних вмінь і навичок з даної дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів.

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали умови договору про навчання та усі види обов'язкових робіт (самостійних завдань, рефератів тощо), передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Відповідальний працівник деканату у відомості проти прізвища такого студента робить позначку «недопущений». Якщо підсумкова модульна оцінка становить не менше 60 балів, то за згодою студента вона може бути зарахована як підсумкова (семестрова) оцінка з навчальної дисципліни. Вона може бути виставлена у відомість обліку успішності та залікову книжку (індивідуальний навчальний план) до початку екзаменаційної сесії, відразу після оголошення результатів останнього модульного контролю. При цьому присутність студента є обов'язковою. За наявності бажання підвищити рейтинг студент складає іспит. Для підвищення позитивної оцінки надається одна спроба. Незалежно від того, чи студент складає іспит у зв'язку з тим, що в нього підсумкова модульна оцінка незадовільна (35-59 балів), чи з метою підвищення позитивної оцінки, викладач виставляє студенту оцінку, керуючись виключно рівнем його знань, виявлених на залікові, тобто, виходячи із 100 балів, але при цьому виставлена підсумкова (семестрова) оцінка не може бути нижчою за підсумкову модульну оцінку.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Основні теоретичні засади психосоматики та практична робота із психосоматичними розладами

Тема 1. Психосоматика як галузь психології.

Тема 2. Теоретичні підходи до проблеми психосоматики. Моделі виникнення психосоматичних розладів.

Тема 3. Різновиди психосоматичних порушень та їх специфіка (6 год.).

Тема 4. Психосоматичні розлади в особистісному контексті.

Тема 5. Діагностика психосоматичних порушень.

Тема 6. Психокорекційна робота з психосоматичними порушеннями.

Тема 7. Психотерапія психосоматичних клієнтів.

Тема 8. Теоретичний та прикладний аспекти психосоматичних розладів у клієнтів різних вікових категорій (4 год).

Тема 9. Психосоматика сімейних і подружніх стосунках.

Тема 10. Психосоматична робота з постраждалим населенням та військовими.

Модуль 2. Загальні засади психокорекційної роботи та специфічна проблематика психокорекції

Тема 11. Психологічна корекція як сфера психологічної діяльності.

Тема 12. Концептуальні напрямки психокорекційної роботи (6 год).

Тема 13. Особливості організації та проведення психологічної корекції. Індивідуальна на групова психологічна корекція.

Тема 14. Методи, психотехніки, технології психокорекційної роботи (4 год).

Тема 15. Особливості психокорекції клієнтів різного віку (4 год).

Тема 16. Особливості сімейної психокорекції.

Тема 17. Психокорекція девіантної поведінки.

Тема 18. Психологічна корекція клієнтів з особливими потребами.

Тема 19. Психокорекція в стресових і постстресових станах. Кризове втручання в умовах війни.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
5-й семестр				5-й семестр				
Модуль 1. Основні теоретичні засади психосоматики та практична робота із психосоматичними розладами								
Тема 1. Психосоматика як галузь психології	6	2		4	8			8
Тема 2. Теоретичні підходи до проблеми психосоматики. Моделі виникнення психосоматичних розладів.	6	2		4	8			8
Тема 3. Різновиди психосоматичних порушень та їх специфіка	14	6		8	9	1		8
Тема 4. Психосоматичні розлади в особистісному контексті	8	2	2	4	9	1		8
Тема 5. Діагностика психосоматичних порушень	8	2	2	4	10	1	1	8
Тема 6. Психокорекційна робота з психосоматичними порушеннями	8	2	2	4	10	1	1	8

Тема 7. Психотерапія психосоматичних клієнтів	8	2	2	4	10	1	1	8
Тема 8. Теоретичний та прикладний аспекти психосоматичних розладів у клієнтів різних вікових категорій.	14	4	4	6	10	1	1	8
Тема 9. Психосоматика сімейних і подружніх стосунках	8	2	2	4	10	1	1	8
Тема 10. Психосоматична робота з постраждалим населенням та військовими	8	2	2	4	10	1	1	8
Модульна контрольна робота	2		2					
Разом за модуль	90	26	18	46	94	8	6	80
Модуль 2. Загальні засади психокорекційної роботи та специфічна проблематика психокорекції								
Тема 11. Психологічна корекція як сфера психологічної діяльності	6	2		4	7			7
Тема 12. Концептуальні напрямки психокорекційної роботи	14	6		8	12			12
Тема 13. Особливості організації та проведення психологічної корекції. Індивідуальна на групова психологічна корекція	8	2	2	4	7			7
Тема 14. Методи, психотехніки, технології психокорекційної роботи	14	4	4	6	12	1	1	10
Тема 15. Особливості психокорекції клієнтів різного віку.	14	4	4	6	12	1	1	10
Тема 16. Особливості сімейної психокорекції	8	2	2	4	9	1	1	7
Тема 17. Психокорекція девіантної поведінки	8	2	2	4	9	1	1	7
Тема 18. Психологічна корекція клієнтів з особливими потребами	8	2	2	4	9	1	1	7
Тема 19. Психокорекція в стресових і постстресових станах. Кризове втручання в умовах війни.	8	2	2	4	9	1	1	7
Модульна контрольна робота	2		2					
Разом за модуль	90	26	20	44	86	6	6	74
Екзамен	2		2		2			
Разом за семестр	180	52	38	90	180	14	12	154

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 4. Психосоматичні розлади в особистісному контексті	2	
2	Тема 5. Діагностика психосоматичних порушень	2	1
3	Тема 6. Психокорекційна робота з психосоматичними порушеннями	2	1
4	Тема 7. Психотерапія психосоматичних клієнтів	2	1
5	Тема 8. Теоретичний та прикладний аспекти психосоматичних розладів у клієнтів різних вікових категорій.	4	1
6	Тема 9. Психосоматика сімейних і подружніх стосунках	2	1
7	Тема 10. Психосоматична робота з постраждалим населенням та військовими	2	1
Модульна контрольна робота		2	
8	Тема 13. Особливості організації та проведення психологічної корекції. Індивідуальна на групова психологічна корекція	2	
9	Тема 14. Методи, психотехніки, технології психокорекційної роботи	4	1
10	Тема 15. Особливості психокорекції клієнтів різного віку.	4	1
11	Тема 16. Особливості сімейної психокорекції	2	1
12	Тема 17. Психокорекція девіантної поведінки	2	1
13	Тема 18. Психологічна корекція клієнтів з особливими потребами	2	1
14	Тема 19. Психокорекція в стресових і постстресових станах. Кризове втручання в умовах війни.	2	1
Модульна контрольна робота		2	
Разом		38	12

6.4. Теми самостійних робіт

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Модуль 1. Основні теоретичні засади психосоматики та практична робота із психосоматичними розладами			
1	Тема 1. Введення у основи психосоматики. <i>Завдання:</i> 1. Розробити схему міждисциплінарних зв'язків психосоматики. 2. Сформулюйте власне визначення психосоматики і порівняйте його з 2 академічними дефініціями.	4	8
2	Тема 2. Теоретичні концепції психосоматичних розладів. Моделі психосоматичної патології. <i>Завдання:</i> 1. Створіть ментальну карту: ключові моделі психосоматичних розладів, автори, основні положення. 2. Напишіть коротку рефлексію: яка з моделей психосоматики вам найбільш зрозуміла/близька? Чому? 3. Розробити ілюстрований бюлетень «Джерела психосоматичних порушень» за такою схемою: назва джерела (5-7) – ілюстрація – стислий опис.	4	8
3	Тема 3. Особливості психосоматичних розладів, їх види. <i>Завдання:</i> 1. Надати розгорнуту відповідь на питання «Яка міра впливу психосоматики на виникнення соматичних хвороб?» Для прикладу проаналізувати ймовірні психосоматичні причини виникнення існуючого захворювання в конкретної людини (друг, родич, відома людина тощо). 2. Підготувати інформаційний постер просвітницького характеру на тему «Психосоматика захворювання:	8	8

	...», для чого слід обрати одне з соматичних захворювань. 3. Намалуйте тіло людини, у якому позначте, які емоції та стани найчастіше проявляються в різних ділянках тіла (тілесна карта емоцій). 4. Складіть «словник пацієнта»: 10 фраз, якими люди описують психосоматичні симптоми, не підозрюючи про їх психологічне походження. 5. Порівняйте класифікацію психосоматичних розладів за: МКХ-10, МКХ-11, DSM5, визначте найбільш влучну. 6. Порівняйте два психосоматичних захворювання з різних систем за психологічною символікою, конфліктом та проявами.		
4	<p>Тема 4. Внутрішня картина психосоматичних хронічних захворювань.</p> <p><i>Завдання:</i> 1. Доберіть психодіагностичний інструментарій за темою «Внутрішня картина хвороби». 2. Укладіть етичний кодекс клінічного психолога при роботі з хронічними психосоматичними захворюваннями. 3. Складіть психологічний портрет пацієнта з хронічним психосоматичним захворюванням (на вибір), опишіть його ВКХ, виходячи з уявної або реальної історії хвороби.</p> <p><i>Практичне завдання:</i> Оберіть художнього, фільмографічного героя, який має хронічну або психосоматичну хворобу, проаналізуйте внутрішню картину хвороби героя, як вона впливає на поведінку, стиль спілкування, самосприйняття? Висвітліть інформацію про симптоматику та її емоційний зміст, можливі витіснені конфлікти, поведінкові реакції, можливі цілі психотерапії. Результати подайте у вигляді презентації.</p>	4	8
5	<p>Тема 5. Психодіагностичний інструментарій у роботі з психосоматичними порушеннями.</p> <p><i>Завдання:</i> 1. Розробити анкету збору анамнезу в пацієнта з психосоматичним порушенням (10 питань). 2. Складіть таблицю психодіагностичних методик, які можуть використовуватись у роботі з психосоматикою. Вкажіть: назву методики, що вона вимірює, цільову групу, дані про психометричну перевірку. 3. Пройдіть одну методику самостійно та інтерпретуйте власні результати.</p> <p><i>Практичне завдання:</i> Розробка кейсу: короткий опис уявного пацієнта з психосоматичними проявами, гіпотеза щодо психологічних причин захворювання, добір психодіагностичних методик з обґрунтуванням, очікувані результати й варіанти інтерпретації, рекомендації для подальшої психокорекційної роботи.</p>	4	8
6	<p>Тема 6. Психосоматичні порушення: психокорекція.</p> <p><i>Завдання:</i> 1. Підготувати реферат про один із методів психокорекції психосоматичних розладів. 2. Підготуйте пам'ятку для пацієнта, де простою мовою пояснюються рекомендації для самопомоги.</p> <p><i>Практичне завдання:</i> Оберіть 2 (одна індивідуальна, друга групова) техніки одного з психокорекційних методів для роботи з психосоматичними клієнтами, що придатні для проведення на практичному занятті.</p>	4	8
7	<p>Тема 7. Психосоматичні порушення: психотерапія.</p> <p><i>Завдання:</i> 1. Зіставити поняття «психокорекція» та «психотерапія» в контексті роботи психолога із психосоматичними порушеннями, знайти спільні та відмінні риси. 2. Протягом 5 днів ведіть щоденник емоцій і тілесних відчуттів (напруження, біль, дискомфорт тощо). Визначте можливі взаємозв'язки між емоційними станами і</p>	4	8

	<p>симптомами. Зазначте, які психотерапевтичні техніки можна застосувати для роботи з виявленими паттернами. 3. Порівняйте два психотерапевтичних підходів у роботі з психосоматикою. Визначте переваги і недоліки кожного. Наведіть приклади, коли краще застосовувати той чи інший метод.</p> <p>Практичне завдання: Підготувати доповідь й презентацію про один із методів психотерапії психосоматичних розладів. Підготувати 2 дискурсивних питання до аудиторії за темою.</p>		
8	<p>Тема 8. Вікова психосоматика: теорія, діагностика, психотерапія.</p> <p><i>Завдання:</i> 1. Опишіть особливості психосоматичних розладів у: дітей (до 12 років), підлітків (12-18 років), дорослих (18-60 років), літніх людей (60+). Наведіть основні причини, типові симптоми та відмінності у психосоматичних проявах у кожній віковій групі. 2. Для кожної вікової категорії сформулюйте основні рекомендації щодо психокорекції і психологічної підтримки пацієнтів з психосоматикою. Врахуйте вікові особливості сприйняття, мотивації і ресурсів. 3. Підготуйте есе на тему: «Психосоматика і вік» (як вікові зміни впливають на сприйняття та прояв психосоматичних розладів, які складнощі можуть виникати у психолога при роботі з різними віковими групами). 4. Підберіть для кожної вікової групи відповідні психодіагностичні, психокорекційні, психотерапевтичні інструменти, обґрунтуйте вибір.</p> <p>Практичне завдання: 1. Створіть буклет з порадами для батьків дітей та підлітків щодо профілактики і допомоги при психосоматичних розладах. Розробка кейсу: короткий опис уявного пацієнта (дитина або підліток), гіпотеза щодо психологічних причин захворювання, добір психодіагностичних методик з обґрунтуванням, очікувані результати й варіанти інтерпретації, рекомендації для подальшої психокорекційної роботи. 2. Розробіть індивідуальний план дій для підтримки власного психічного і фізичного здоров'я, з урахуванням психосоматичних ризиків. Розробка кейсу: короткий опис уявного пацієнта (дорослий або літній вік з психосоматичними проявами), гіпотеза щодо психологічних причин захворювання, добір психодіагностичних методик з обґрунтуванням, очікувані результати й варіанти інтерпретації, рекомендації для подальшої психокорекційної роботи.</p>	6	8
9	<p>Тема 9. Сімейна та подружня психосоматика.</p> <p><i>Завдання:</i> 1. Розробити ситуацію психосоматизації в сімейних чи подружніх стосунках, проаналізувати причини, запропонувати методи психологічної роботи. 2. Написати есе на тему: «Особливості роботи психолога з сім'ями та подружніми парами, члени яких мають психосоматичні порушення» (специфіка роботи, принципи, обмеження, напрямки тощо). 3. Дайте розгорнуту відповідь на питання: як культура і традиції впливають на сімейну психосоматику?</p> <p>Практичне завдання: 1. Створення арт-роботи (малюнок, колаж) на тему «Психосоматика в сім'ї». Розробка комплексу домашніх вправ для сімей, спрямованих на зниження психосоматичних проявів.</p>	4	8
10	<p>Тема 10. Психосоматика на фоні війни.</p>	4	8

	<p>Завдання: 1. Визначити 4 методи першої психологічної допомоги при афективно-шокових реакціях. 2. Написати есе на тему: «Вплив психологічних факторів війни на психологічний та соматичний стан громадського населення та військових»; 3. Дати відповідь на питання: «Чому не всі постраждали набувають ПТСР?».</p> <p>Практичне завдання: Розробка кейсу: короткий опис уявного пацієнта (постраждалого внаслідок війни з психосоматичними проявами), гіпотеза щодо психологічних причин захворювання, добір психодіагностичних методик з обґрунтуванням, очікувані результати й варіанти інтерпретації, рекомендації для подальшої психокорекційної роботи.</p>		
Модуль 2. Загальні засади психокорекційної роботи та специфічна проблематика психокорекції			
11	<p>Тема 11. Введення в психологічну корекцію.</p> <p><i>Завдання:</i> 1. Розробити схему міждисциплінарних зв'язків психокорекції. 2. Розробити етичні принципи психолога при здійсненні психокорекційної роботи. 3. Підготувати список джерел і літератури для поглибленого вивчення теми.</p>	4	7
12	<p>Тема 12. Теорії та моделі психокорекційної роботи.</p> <p><i>Завдання:</i> 1. В таблиці порівняйте ключові концептуальні напрямки психокорекції за критеріями: основна ідея, мета корекції, основні методи, показання та протипоказання. 2. Знайдіть художній фільм або серіал, де герой проходить психологічну допомогу. Опишіть, який метод використовує психолог, і чи ефективним це виглядає. 3. Опишіть у 3-5 реченнях, як клієнт із тією самою проблемою (оберіть) буде описаний із погляду психоаналізу, КПТ і гештальт-підходу. 4. Напишіть есе про те, як змінювалися психокорекційні підходи від класичного психоаналізу до сучасних мультиінтегративних моделей. 5. Підготувати наукову довідку з ключовими термінами різних підходів. 6. Порівняйте: які підходи мають емпіричну доказову базу, які більше ґрунтуються на суб'єктивному досвіді. 7. Зробити бібліографічний список (15 джерел) для поглибленого вивчення теми.</p>	8	12
13	<p>Тема 13. Психологічна корекція: організація та проведення. Психологічна корекція особистості та групи.</p> <p><i>Завдання:</i> 1. Порівняти особливості індивідуальної та групової психокорекції, виокремити спільні та відмінні риси. 2. Написати есе на тему «Групова динаміка як фактор психокорекції»; 3. Дати відповіді на питання: «В яких ситуаціях доцільно використовувати індивідуальну психокорекцію, а в яких групову?»; «Які методи психокорекції відносимо до суто індивідуальних, а які до групових?».</p> <p>Практичне завдання: Розробити 2 програми психологічної корекції – індивідуальну та групову.</p>	4	7
14	<p>Тема 14. Психокорекційна робота: методи та техніки.</p> <p><i>Завдання:</i> 1. Визначте власні уподобання у виборі психокорекційних методів: які техніки вам найбільш імпонують і чому? 2. Сформулюйте професійну етичну позицію щодо меж використання методів навіювання і гіпнозу. 3. Побудуйте таблицю: метод – мета – техніка – ситуація застосування – вікові особливості. 4. Проаналізуйте відеофрагмент (або стенограму) психокорекційної сесії: визначте застосовані методи, ефективність взаємодії, можливі помилки.</p>	6	10

	<p>Практичне завдання: 1. Підготуйте постер про один із напрямів психокорекції, включивши приклади технік. Підготуйтеся до демонстрації цих технік на практичному занятті. 2. Складіть власний список психокорекційних технік, з якими ви хотіли б працювати в майбутньому, і поясніть, чому саме ці методи вам імпонують. Створіть тематичний набір метафоричних асоціативних карток (МАК) для роботи з темою втрат, змін, особистісного зростання тощо. Дайте до них приклад питань для обговорення.</p>		
15	<p>Тема 15. Вікова специфіка психокорекції. Завдання: 1. Проаналізуйте, як змінюється мета психокорекції на різних етапах онтогенезу (дошкільний, шкільний, юнацький, дорослий, похилий вік). 2. Проаналізуйте, як когнітивний розвиток впливає на вибір технік у психокорекції. 3. Складіть карту технік, які є універсальними, але мають різні варіанти для кожного віку. 4. Розробіть психокорекційну вправу, яку можна адаптувати для всіх вікових груп. Вкажіть: мету; хід виконання; як змінюється інструкція та формат залежно від віку. Практичне завдання: 1. Розробити програму індивідуальної психологічної корекції дитини молодшого шкільного віку. Розробити програму індивідуальної психологічної корекції дитини підліткового віку. 2. Розробити програму індивідуальної психологічної корекції людини зрілого віку. Розробити програму індивідуальної психологічної корекції людини похилого віку.</p>	6	10
16	<p>Тема 16. Сімейна та подружня психокорекції: специфіка й напрямки. Завдання: 1. Доберіть психодіагностичний інструментарій сімейних, подружніх та дитячо-батьківських стосунків. 2. Підготувати есе на одну з пропонованих тем: «Психокорекційна робота із сім'єю», «Психокорекційна робота із подружною парою», «Психокорекційна робота в батьківсько-дитячих стосунках». Практичне завдання: Складіть карту системної оцінки сім'ї (генеграма): оберіть реальну або вигадану сім'ю; позначте конфліктні вузли, рольові позиції, типи зв'язків; зробіть короткий аналіз: які є ресурси, які зони напруги. Складіть інтерв'ю для діагностики подружніх труднощів. Включіть запитання, що дозволяють виявити: рівень емоційної близькості; стиль спілкування; історію стосунків; спільні цінності/розбіжності.</p>	4	7
17	<p>Тема 17. Психокорекція поведінкових порушень: девіантна, делінквентна, адиктивна поведінка. Завдання: 1. Зіставити поняття «девіантна поведінка», «делінквентна поведінка», «адиктивна поведінка», виокремити спільні та відмінні риси. 2. Створіть інфографіку: «Як розпізнати девіантну, делінквентну чи адиктивну поведінку?». Зробіть її доступною для підлітків, батьків або вчителів. Практичне завдання: Розробити програму групової корекції одного з поведінкових порушень. Складіть програму корекції залежності від гаджетів для підлітків. Опишіть техніки, які ви використаєте.</p>	4	7
18	<p>Тема 18. Психокорекція в умовах інклюзії. Завдання: 1. Надати розгорнуту відповідь на питання: «Яке значення психокорекційної роботи для соціалізації клієнтів з особливими потребами?». 2. Укласти етичний кодекс психолога</p>	4	7

	при психокорекційній роботі з клієнтами, що мають особливі потреби. Практичне завдання: Розробіть психокорекційну програму для дітей з особливими освітніми потребами, що враховує їхні індивідуальні можливості та обмеження. Підготуйте інтерв'ю-запитання для вчителя або асистента, щоб зібрати інформацію про особливості поведінки дитини з особливими потребами.		
19	Тема 19. Психокорекційна робота з постраждалим населення та військовими. <i>Завдання:</i> Підготувати реферат про один із психокорекційних методів роботи із ПТСР. <i>Практичне завдання:</i> Складіть алгоритм першої психологічної допомоги для військових з акцентом на стабілізацію та зниження гострої тривоги. Розробіть вправу для зниження тривоги у дитини у зоні бойових дій	4	7
Разом		90	154

*Примітка. Самостійна робота виконується студентом у вигляді конспекту згідно визначених завдань у навчальному (електронному) зошиті з дисципліни.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Обладнання: фліп-чарт, мультимедійний проектор (монітор), комп'ютер (стаціонарний чи ноутбук), сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ».

Методи навчання

Основні форми навчального процесу при вивченні дисципліни «Клінічна психологія»

- практичні заняття
- самостійна робота студентів
- робота в наукових бібліотеках та мережі Інтернет.

Види навчальної роботи студентів:

- лекція
- практичне заняття
- екзамен.

З метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні дисципліни «**Психосоматика та психокорекція**» використовуються різноманітні методи навчання, а саме: вербальні (словесні), наочні та практичні методи, які включають в себе як подання матеріалу викладачем (лекція, розповідь, пояснення, бесіда), так і роботу студентів з книжкою (підручником, довідковою, науково-популярною і навчальною літературою) та глобальною мережею Інтернет, ін. Метод викладання навчального матеріалу визначаються викладачем в залежності від цілей і завдань, виду занять, змісту теми, можливостям (інтелектуальним, психологічним, морально-етичним тощо) студентів, наявним умовам і часу, відведеному для вивчення теми.

В ході лекцій використовуються наступні методи: пояснювально-ілюстративний, або інформаційно-рецептивний метод (розповідь, лекція, пояснення, робота з роздатковим матеріалом, підручником, демонстрація та ін.), проблемний метод подачі навчального матеріалу, частково-пошуковий або евристичний методи (викладач розділяє проблему на частини, студенти здійснюють окремі кроки щодо розв'язування під проблем).

Під час викладання навчального матеріалу лекції використовується мультимедійна презентація. Перелік методів навчання, що використовуються у процесі вивчення дисципліни:

- 1) за типом пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; проблемного викладу; дослідницький; аналітичний; індуктивний; дедуктивний
- 2) за основними етапами процесу: формування знань; формування умінь і навичок; застосування знань; узагальнення; закріплення; перевірка
- 3) за системним підходом: стимулювання та мотивація; контроль та самоконтроль

- 4) за джерелами знань: словесні – розповідь, пояснення, лекція; наочні – демонстрація, ілюстрація
- 5) за рівнем самостійної розумової діяльності: проблемний; частково-пошуковий; дослідницький; метод проблемного викладання.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Андрушко Я. С. Психокорекція: навч.-метод. Посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2017. 211 с.
2. Бондаревич С. М., Пальчинська М. В. Психосоматика та соматопсихіка. Навчально методичні рекомендації з дисципліни «Психосоматика та соматопсихіка» для студентів усіх спеціальностей рівня бакалавр. Одеса : Сімекс-прінт, 2021. 172 с.
3. Кузікова С. Б. Теорія і практика вікової психокорекції: Навч. посібник. Суми : ВТД «Університетська книга», 2006. С. 259-278.
4. Мозгова Г. П., Ханецька Т. І., Якимчук О. І. Психосоматика: психічне, тілесне, соціальне : хрестоматія. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. 383 с.
5. Осика О. В., Осика К. С. Теорія і практика психокорекційної роботи. Навчальний посібник. Слов'янськ, 2016. 111 с.
6. Основи психосоматики: методичні матеріали для студентів спеціальності «Практична психологія» / Ірина Михайлівна Грицюк. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 27с.
7. Практична психосоматика: діагностичні шкали. Навчальний посібник / За заг. ред. О. О. Чабана, О. О. Хаустової. 2-ге видання, виправлене і доповнене. Київ : Видавничий дім Медкнига, 2019. 112 с.
8. Психосоматика: основи психодіагностики та психотерапії: навчальний посібник: [для вищих навчальних закладів] / Л. І. Дідковська. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 264 с.

Допоміжна література:

9. Практикум із групової психокорекції: підручник / С. Д. Максименко, О. О. Прокоф'єва, О. В. Царькова, О.В. Кочкурова. Мелітополь : Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2015. 414 с.
10. Розов В.І. Адаптивні антистресові психотехнології [Текст]: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Кондор, 2005. 278с.
11. Стець В. І. Психосоматика : методичні рекомендації до практичних занять [для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти напряму підготовки «Психологія»]. Дрогобич : Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2016. 73 с.

Інформаційні ресурси з Інтернет джерел:

12. наукова бібліотека (<http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>)
13. е-репозитарій (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-it/dspace>)
14. сайт е-навчання (<https://moodle.uzhnu.edu.ua/login/index.php>).